

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 665/2016-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 11. októbra 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED]
[REDACTED], zastúpeného JUDr. Júliou Vestenicovou, advokátska kancelária, Ševčenkova 5, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky postupom Špecializovaného trestného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. PK-2 T 14/2013 a jeho rozsudkom z 26. mája 2014 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 2 To 9/2014 a jeho rozsudkom z 26. novembra 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. mája 2015 doručená sťažnosť [REDACTED]
[REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), doplnená podaniami

doručenými ústavnému súdu 23. mája 2015 a 10. júna 2015 vo veci namietaného porušenia základných práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Špecializovaného trestného súdu (ďalej len „špecializovaný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. PK-2 T 14/2013 a jeho rozsudkom z 26. mája 2014 (ďalej aj „namietaný rozsudok špecializovaného súdu“) a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 To 9/2014 a jeho rozsudkom z 26. novembra 2014 (ďalej aj „namietaný rozsudok najvyššieho súdu“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že na základe namietaného rozsudku špecializovaného súdu v spojení s namietaným rozsudkom najvyššieho súdu bol sťažovateľ uznaný vinným (s ďalšími spoluodsúdenými) zo spáchania trestných činov založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) a nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. d) a ods. 4 písm. b) Trestného zákona, za čo mu bol uložený úhrný trest odňatia slobody vo výmere 21 rokov.

V sťažnosti doručenej ústavnému súdu sťažovateľ argumentuje, že sa prvostupňový súd nevysporiadal so všetkými relevantnými skutočnosťami týkajúcimi sa jeho osoby, ako aj skutkov kladených mu za vinu. Sťažovateľ namieta, že sú irelevantné a neakceptovateľné tvrdenia prvostupňového súdu, ktorými odmietol vykonanie sťažovateľom navrhovaných dôkazov s odkazom, že nebol dôvod im vyhovieť. Podľa názoru sťažovateľa argumentácia najvyššieho súdu ako súdu odvolacieho, ktorý v uvedenom smere odkázal na ustanovenie § 272 ods. 3 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) [„Súd odmietne vykonať dôkaz, ktorý sa týka okolnosti nepodstatnej pre rozhodnutie alebo okolnosti, ktorú možno zistiť inými, už skôr navrhnutými dôkazmi.“], nebola v okolnostiach veci sťažovateľa na mieste, pričom najvyšší súd nijako nevysvetlil dôvody odmietnutia dôkazných návrhov sťažovateľa. Sťažovateľ na tomto mieste dôvodí: *„Vzhľadom k tomu, že predmetné konanie vedené na Špecializovanom trestnom súde Pezinok trvalo značne dlhú dobu, je nesporné, že v nadväznosti na*

chronológiu jednotlivých častí pojednávania, predovšetkým však výsluchov svedkov, vyplynula v tejto spojitosti vzhľadom na vývin dôkaznej situácie dôvodnosť navrhovať vykonanie dôkazov vecného či aj listinného charakteru.“

Sťažovateľ uvádza, že najvyšší súd sa v odvolacom konaní vo svojom rozhodnutí obmedzil iba na stotožnenie sa s dôvodmi prvostupňového rozhodnutia, avšak neuviedol žiadne konkrétne skutočnosti, ktorými by vyvrátil relevantné a verifikovateľné tvrdenia uplatnené sťažovateľom v jeho odvolaní.

V sťažnosti ďalej sťažovateľ prezentuje tvrdenie, že v rozhodnutí najvyššieho súdu absentuje výrok o tom, ako sa odvolací súd vysporiadal s odvolaním sťažovateľa, keďže podľa sťažovateľom citovaného ustanovenia § 319 Trestného poriadku „Odvolací súd odvolanie zamietne, ak zistí, že nie je dôvodné“.

Sťažovateľ pokračuje v argumentácii a uvádza: *„V odvolacom konaní sťažovateľ pripojil neprávoplatný rozsudok Okresného súdu Bratislava I, týkajúci sa iného konania. Uvedeným spôsobom postupoval z dôvodu, že z obsahu tohto dôkazu vyplynula existencia výpovedí rovnakých svedkov a to spolupracujúcich, avšak s iným obsahom ich vyjadrení. Tento dôkaz ma priamu súvislosť s drogovým deliktom, za ktorý bol sťažovateľ uznaný vinným súdmi oboch stupňov. Podstata uvedenej námietky spočíva v tom, že títo svedkovia vypovedali rozdielne v iných konaniach, pričom sa vyjadrovali k rovnakým skutočnostiam ako počas hlavného pojednávania na prvostupňovom súde. Účelom uvedeného bolo poukázať na vierohodnosť výpovedí týchto svedkov.“*

V popísanom postupe odvolacieho konania vidí sťažovateľ porušenie svojho „práva na spravodlivý proces – zásadu kontradiktórnosti, právo na obhajobu“.

Sťažovateľ podrobne dôvodí tvrdeniami o nedostatočne zistenom skutkovom stave vo vzťahu k jeho osobe uvádzajúc pritom, že v rozhodnutiach oboch súdov absentujú úvahy, ktoré by sťažovateľovi objasnili, na základe akých rozhodných skutočností dospeli súdy k zaradeniu osoby sťažovateľa na tzv. druhý stupeň úrovne riadenia v zločineckej skupine. Podľa sťažovateľa tento záver súdov sa opiera výlučne iba o tvrdenia z výpovede

jedného, tzv. spolupracujúceho svedka, pričom nikým iným, resp. žiadnym iným spôsobom neboli tieto tvrdenia preukázané. Sťažovateľ prezentáciou podrobného, vlastného popisu jednotlivých skutkových okolností spochybňuje logickosť a pravdivosť výpovede dotknutého svedka. V nadväznosti na to sťažovateľ uvádza: *«Vo svojom odvolaní namietať a poukazoval i na postup orgánov činných v trestnom konaní pri „spolupráci“ s tzv. „spolupracujúcimi svedkami. Námietky okrem iných osôb uvádzané i sťažovateľom o tom, že v prípade takýchto svedkov ide nepochybne o produkty „obchodu“ medzi orgánmi činnými v trestnom konaní a týmito svedkami, ktorí sa svojimi výpoveďami snažia dosiahnuť výhody, Najvyšší súd v snahe „ospravedlniť“, vyhodnotil rozporuplne. Na jednej strane tento postup Najvyšší súd Slovenskej republiky ospravedlňuje zákonnou úpravou, ktorá povoľuje takýto postup, avšak na strane druhej v danej súvislosti argumentuje prioritou záujmu spoločnosti na umožnení odhalenia a dokázania určitého druhu trestnej činnosti a jej najnebezpečnejších páchatel'ov. Je teda zrejmé, že uvedené povyšuje na podstatu legislatívneho riešenia, je nutné konštatovať, že evidentne v danej súvislosti opomína otázku vierohodnosti výpovede takýchto svedkov.»*

Sťažovateľ argumentuje, že na rozpory vo výpovediach týchto svedkov poukazoval a je toho názoru, že konajúcim súdom sa nepodarilo pravdivosť skutočností vyplývajúcich z výpovedí týchto svedkov preukázať.

Sťažovateľ sa ďalej v sťažnosti sústreďuje na časť odsudzujúceho rozsudku, ktorá sa týka uznania jeho viny z obzvlášť závažného zločinu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. d) a ods. 4 písm. b) Trestného zákona. V tomto smere sťažovateľ vytýka prvostupňovému súdu, že nerešpektoval tzv. obžalovacíu zásadu, podľa ktorej musí súd rozhodovať o skutku tak, ako je uvedený v obžalobe, prípadne ho pri zachovaní totožnosti skutku môže modifikovať. Sťažovateľ namieta, že prvostupňový súd *„nielenže premodifikoval skutok uvedený pod bodom 9/ obžaloby, ale dokonca skutok doplnil o čiastkové skutky, ktoré nikdy neboli predmetom obžaloby, a nikdy proti nim nebolo začaté trestné stíhanie“*. Tu sťažovateľ uvádza, že *„Vymedzenie tohto skutku po skutkovej ani po právnej stránke nie je pri mojej osobe možné považovať za trestný čin.“* a takisto dodáva: *„Čiastkový skutok vytvorený prvostupňovým súdom pripisuje sťažovateľovi vydávanie*

pokynov vo vzťahu k iným osobám, ktoré mali nezisteným spôsobom obstarat' metamfetamín a to spôsobom uvedeným v rozsudku. Takéto tvrdenia však uvádzal jediný svedok a to [REDACTED], ktorého výpoveď nebola podporená žiadnym iným dôkazom a to ani sekundárneho charakteru. Sťažovateľ rovnako uvádza, že v tomto smere chýba akékoľvek zdôvodnenie súdu prvého stupňa v zmysle ustanovenia § 168 ods. 1 Trestného poriadku.“

Pod namietané porušenie svojho „práva spravodlivý súdny proces“ sťažovateľ subsumoval aj argumentáciu, v rámci ktorej dôvodí porušením relevantných ustanovení § 246 ods. 1 a ods. 2 a § 252 ods. 1 Trestného poriadku upravujúcich účasť náhradného sudcu na pojednávaní, a to konkrétne v situácii výsluchu chráneného svedka realizovaného prostredníctvom tzv. telemostu, kde takisto namieta, že bol daný inštitút využitý „bez toho, aby odôvodnenosť o jeho bezpečnosť bola v akomkoľvek smere opodstatnená“.

Sťažovateľ formuluje námietku porušenia svojho základného práva na obhajobu zaručeného čl. 50 ods. 3 ústavy, keď sa mal podľa vlastného vyjadrenia v konaní s povinnou obhajobou ocitnúť bez obhajcu. Táto skutočnosť podľa neho nastala hneď po vyhlásení prvostupňového rozsudku, keď bol jeho obhajca zadržaný orgánmi činnými v trestnom konaní a sťažovateľ po doručení uznesenia o prepadnutí majetku v tom čase „nemal reálnu možnosť porady s obhajcom, čo vyústilo absenciou podania sťažnosti voči predmetnému uzneseniu“, keďže mu „nebol pridelený náhradný obhajca ani žiadny iný obhajca“.

Na tomto mieste sťažovateľ dodáva, že „... súdy nesprávne aplikovali trest prepadnutia majetku. V prípade sťažovateľa je nutné uviesť, že nerešpektovali skutočnosť o jeho podnikateľských aktivitách, pričom vopred formálne stanovili nepreukázateľnú skutočnosť o nadobudnutí majetku sťažovateľa páchaním trestnej činnosti. Sťažovateľ poukazuje na konkrétne návrhy ním predložených dôkazov, ktoré by jednoznačne preukázali jeho zamestnanecký pomer v Českej republike, kde sa zdržiaval prevažnú časť roka 2011. Vykonanie tohto dôkazu by jednoznačne vyvrátilo líniu ustálenú súdom prvého stupňa, ktorý ho zaradil na akúsi ním vytýčenú 2. úroveň riadenia. Nepripustením uvedeného dôkazu, súd prvého stupňa zmaril obhajobu sťažovateľa, kedy tento mal prostredníctvom uvedeného jedinej možnosti preukázať, že nebol členom zločineckej skupiny a teda trest prepadnutia majetku s poukazom na jeho obligatórny charakter je absolútne neopodstatnený.“

Na základe celej argumentácie obsiahnutej v sťažnosti sťažovateľ žiada, aby ústavný súd rozhodol o jeho sťažnosti nálezom, ktorým by vyslovil porušenie základných práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 ústavy postupom špecializovaného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. PK-2 T/14/2013 a jeho rozsudkom z 26. mája 2014 a postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 To 9/2014 a jeho rozsudkom z 26. novembra 2014, namietaný rozsudok špecializovaného súdu a namietaný rozsudok najvyššieho súdu v časti týkajúcej sa osoby sťažovateľa zrušil, vec vrátil špecializovanému súdu na ďalšie konanie a sťažovateľovi priznal finančné zadosťučinenie v sume 7 000 €, ako aj úhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy ustanoví podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov zákon.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každú sťažnosť predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto

ustanovenia sťažnosti vo veciach, na prerokovanie ktorých ústavný súd nemá právomoc, sťažnosti, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné sťažnosti alebo sťažnosti podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj sťažnosti podané oneskorene môže ústavný súd odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Rovnako môže ústavný súd odmietnuť sťažnosť aj vtedy, ak je zjavne neopodstatnená.

O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

II. 1 k námietke porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 ústavy namietaným rozsudkom špecializovaného súdu

Z ustálenej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd automaticky nezakladá aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tých základných práv alebo slobôd, porušenie ktorých namieta, sa mohol sťažovateľ domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonom upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (m. m. I. ÚS 6/04, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh je zrejmé, že namietaný rozsudok špecializovaného súdu, vrátane postupu, ktorý jeho vydaniu predchádzal, bol predmetom súdneho prieskumu realizovaného najvyšším súdom na základe podaného odvolania sťažovateľa. Odvolacie konanie bolo skončené namietaným rozsudkom najvyššieho súdu. Pre rozhodnutie ústavného súdu v časti namietaného porušenia označených práv prvostupňovým rozsudkom špecializovaného súdu je teda podstatné, že existoval „iný súd“, na ktorý poukazuje čl. 127 ods. 1 ústavy. To vylučuje právomoc ústavného súdu na prieskum sťažnosťou prezentovaného porušenia označených základných práv zaručených ústavou namietaným rozsudkom špecializovaného súdu. Na prerokovanie týchto častí sťažnosti nemá ústavný súd danú právomoc, preto bolo potrebné v tejto časti sťažnosť odmietnuť.

II.2 k námietke porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 ústavy namietaným rozsudku najvyššieho súdu

Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol

náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmavať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/01, III. ÚS 268/05).

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

Súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec

podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov veci uvádzaných účastníkmi konania.

Ústavný súd sa v rámci posúdenia sťažnosti sťažovateľa oboznámil s dôvodmi odvolania sťažovateľa, ktoré proti namietanému rozsudku špecializovaného súdu sťažovateľ uplatnil.

Z jeho obsahu je zrejmé, že v drvivej väčšine mala argumentácia sťažovateľa charakter námietok smerujúcich k spochybneniu objektivity, logickosti a dôveryhodnosti svedeckých výpovedí podaných tzv. „spolupracujúcimi“ svedkami, nazývanými tiež „kajúcnici“, kde sťažovateľ uvádzal rôzne faktografické údaje zasadené do rozsudkom vymedzeného obdobia pôsobenia zločineckej skupiny a tiež okolnosti objasňujúce charakter vzájomných vzťahov sťažovateľa s osobami označených svedkov. V uvedenom smere sa sťažovateľ pokúšal opodstatnenosť odvolania podporiť aj tvrdeniami o neautenticite týchto svedeckých výpovedí, podľa vyjadrenia sťažovateľa, účelovo zdeformovaných a prispôbených orgánmi činnými v trestnom konaní.

V nadväznosti na to sťažovateľ formuloval svoje výhrady k správnosti hodnotenia vykonaných dôkazov a k zamietnutiu jeho relevantných dôkazných návrhov, v čom videl sťažovateľ nedostatočnosť zistenia skutkového stavu veci zo strany konajúcich súdov.

Okrem argumentácie označeného charakteru ústavný súd v odôvodnení odvolania postrehol aj ďalšie námietky totožné s časťou odôvodnenia sťažnosti adresovanej ústavnému súdu, ktoré sa týkali výpovede tzv. spolupracujúceho svedka, vykonanej prostredníctvom telemostu. Sťažovateľ tu namietal nesplnenie podmienok pre realizáciu tohto inštitútu, v určitom smere obkliešťujúceho práva obhajoby, kde mal za to, že v danom prípade nebola splnená podmienka opodstatnenej obavy o bezpečnosť tohto svedka a takisto nebola pri realizácii označeného výsluchu zabezpečená účasť náhradného sudcu v zákonom predpísanom rozsahu. V uplatnenom odvolaní sa tiež objavili námietky vzťahujúce sa k sťažovateľovi uloženému trestu prepadnutia majetku.

Ústavný súd pristúpil k preskúmaniu odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu, aby posúdil zlučiteľnosť jeho obsahu s limitmi sťažovateľom namietaných článkov ústavy. Na tomto mieste ústavný súd opätovne pripomína, že v danom prieskume nebolo jeho

úlohou preverovať úplnosť a správnosť skutkových zistení konajúcich súdov. Uvedený prieskum vykonal ústavný súd v medziach svojich právomocí a teda posudzoval kvalitu odôvodnenia namietaného rozsudku najvyššieho súdu a ústavnú súladnosť interpretácie právnej úpravy, ktorú konajúce súdy vo veci sťažovateľa aplikovali, inými slovami povedané ústavnú udržateľnosť napadnutého rozsudku.

Ako už bolo povedané sťažovateľ v odvolaní (a tiež v sťažnosti adresovanej ústavnému súdu) v prevažnej miere zameral svoju argumentáciu smerom k spochybneniu svedectiev tzv. spolupracujúcich svedkov, kde namietal nevierohodnosť ich výpovedí, podľa názoru sťažovateľa účelovo prispôsobených orgánmi činnými v trestnom konaní; ďalej vytýkal súdom, že nerealizovali ním predstreté dôkazné návrhy a vo všeobecnosti namietal, že závery formulované súdmi v prijatých rozsudkoch nemali oporu v náležite zistenom skutkovom stave.

V úvode odôvodnenia svojho rozhodnutia najvyšší súd poznamenal, že sa zaoberal odvolacími námietkami obžalovaných, ktoré boli pre rozhodnutie relevantné a ak bola riešená otázka aspoň sčasti sporná.

Najvyšší súd dôvodil: *«Čo sa týka skutkových zistení súdu prvého stupňa (a to sa opäť týka aj skutkov v bode II. napadnutého rozsudku), tieto sú spochybňované vo všetkých odvolaniach obžalovaných tézou o nevierohodnosti výpovedi svedkov, ktorí sa sami podieľali na prejednávanej alebo s ňou súvisiacej trestnej činnosti, avšak vo vzťahu k ich osobám boli použité osobitné trestnoprocesné inštitúty (napr. dočasné odloženie vznesenia obvinenia, prerušenie trestného stíhania, dohoda o vine a treste), tzv. odklony, ktoré umožňujú nepostihnúť alebo na základe súčasnej osobitnej úpravy trestného zákona miernejšie postihnúť dotknutého páchatel'a, a to aj v súvislosti s jeho výpoveďou proti iným páchatel'om. Podstatou takéhoto legislatívneho riešenia je prioritá záujmu spoločnosti na umožnení odhalenia a dokázania určitého druhu trestnej činnosti a jej najnebezpečnejších páchatel'ov.*

Rozsiahle námietky označujú také výpovede (najmä výpoveď svedka [REDACTED]), za nepoužiteľné, nakoľko sú produktom „obchodu“ medzi orgánmi činnými v trestnom konaní a páchatel'mi trestnej činnosti, ktorého predmetom je usvedčenie iných páchatel'ov.

Je predovšetkým potrebné uviesť, že svedka je v popísanej procesnej situácii možné vypočuť, ide o postup upravený zákonom. Tento postup umožňuje v súvislosti s výpoveďou o trestnej činnosti iných osôb (resp. zároveň aj o vlastnej trestnej činnosti) naozaj získať vyššie uvedenú výhodu. Ide však o legálny benefit, ktorý teda výpoveď svedka procesne nediskriminuje. Takáto výpoveď je zákonným dôkazom, čo neznamena, že výpoveď je pravdivá, neznamená to však ani opak.

Výpovede dotknutých svedkov (slangovo niekedy označovaných „kajúcnici“) podliehajú voľnému hodnoteniu dôkazov v zmysle § 2 ods. 12 Tr. por., rovnako, ako každý iný dôkaz.

Zo zásady voľného hodnotenia dôkazov vyplýva, že nie je zákonom predpísané, akým spôsobom (akým dôkazom, resp. dôkazmi) musí byť určitá okolnosť dokázaná (pokiaľ ide o druh alebo počet potrebných dôkazov). Rozhodujúca je konkrétna dôkazná situácia.

Žiadnym dôkazom teda nie je súd pri posudzovaní určitej skutkovej okolnosti viazaný, zároveň však žiaden zo zákonom súladných dôkazov nie je v tomto smere ako podklad pre rozhodnutie vylúčený. Na základe ktoréhokoľvek legálneho dôkazu môže byť uznaná vina v trestnom konaní (neplatí však, že na základe určitého dôkazu alebo dôkazov vina uznaná byť musí).

V zásade teda neplatí ani téza, že na základe výpovede svedka „kajúcnika“ nemôže byť uznaná vina, resp. môže byť uznaná vina len vtedy, ak je ohľadom určitej okolnosti táto výpoveď potvrdená inými výpoveďami alebo inými dôkazmi.

Výpoveď takého svedka (pri jej voľnom hodnotení) môže byť (potenciálne) ovplyvnená snahou dosiahnuť vlastnú antirepresívnu výhodu.

Na druhej strane, svedok v čase svojej výpovede (najmä keď je vypočutý už v prípravnom konaní) nevie, či a s akými dôkazmi bude táto výpoveď konfrontovaná. Jeho rozhodnutie „pomôcť si“ je teda realizovateľné práve v prípade, ak hovorí pravdu, a naopak, rizikové pre prípad, že sa svedkom uvádzané okolnosti ukážu ako fiktívne, čo by jeho osobnú pozíciu mohlo skomplikovať.

Oba tieto faktory sa vo sfére hodnotenia dôkazov stretávajú a je potrebné sa s nimi vyrovnáť v konkrétnom prípade, vzhľadom na jeho okolnosti.

V prejednávanej veci, vo vzťahu ku skutku v bode I. odvolací súd skutkové závery ŠTS nespochybnil pokiaľ ide o existenciu zločineckej skupiny a členstvo v nej (činnosť pre túto

skupinu a jej podporu) u tých osôb, ohľadom ktorých ponechal napadnutý rozsudok nedotknutý. Táto okolnosť sa týka aj hodnotenia výpovedí vyššie charakterizovaných svedkov (uvedených v odôvodnení napadnutého rozsudku), vrátane svedka [REDACTED]

Pri hodnotení dôkazov, najmä svedeckých výpovedí je dôležitá ich podstata, zameraná na základ predmetného skutku ako trestného činu, v tomto prípade existenciu zločineckej skupiny s jej určitým zameraním a jej základnú riadiacu štruktúru – nie všetky čiastkové, parciálne okolnosti jednotlivých vykonávaných postupov.

Takto vymedzená podstata skutku zodpovedá aj iným, a to aj objektívne zisteným reáliám, do ktorých sú údaje o existencii a činnosti skupiny „[REDACTED]“ zasadené (napr. výbuchy a podpálenie vozidla v troch prípadoch uvedených v skutku v bode II.- 6, požiare v bode II.-1 a II.-10). To potom spolupôsobí pri posudzovaní aj ďalších dokazovaných okolností, ako to pri hodnotení dôkazov učinil ŠTS, avšak s korekciami oproti obžalobe v prípade odôvodnených pochybností (na čo naviazal vo svojom rozhodnutí aj najvyšší súd). V prípade skutku v bode I. ide o oslobodenie obžalovaných spod obžaloby v zmysle výroku oboch rozsudkov.

Naopak, nie je možné použiť na spochybnenie existencie zločineckej skupiny obhajobou prezentované námietky, skutkovo smerujúce k popretiu jej založenia a činnosti alebo k verzii, že v prípade údajov niektorých svedkov (typicky svedka [REDACTED]) ide o výlučne nimi páchanú trestnú činnosť, postihu za ktorú sa chcú vyhnúť podporou policajne vytvorenej fikcie o zločineckej skupine.

Skupina „[REDACTED]“ sa (pri reálnom hodnotení vykonaných dôkazov) vyznačovala demonštratívnu prezentáciou svojej existencie, čo malo zabezpečiť aj predchádzanie odporu a zabezpečenie hladkej spolupráce osôb, ktoré boli predmetom jej pôsobenia (a teda minimalizáciu nutnosti príslušných foriem nátlaku).

Nemôžu svedecké výpovede (k čomu tiež smerujú odvolacie námietky) dosiahnuť úplnú jednotu a zhodu v každej „realizačnej“ okolnosti jednotlivých vykonávaných činností a použitých postupov (čo by naopak pôsobilo vzhľadom ku širokému okruhu dokazovaných skutočností a časovému odstupu umelo a pochybne). Dôležitá je, ako už bolo uvedené, podstata skutku z hľadiska konania páchatel'a, v ktorom zákon vidí (zákonnými znakmi definuje) trestný čin (v prejednávanej veci trestné činy uvedené v bode I. a II. napadnutého

rozsudku a trestné činy uvedené v tomto rozsudku). Tieto okolnosti musia byť (a v rozsahu finálneho odsúdenia po rozhodnutí v odvolacom konaní sú) spoľahlivo dokázané.

Odvolacie námietky (opäť prakticky všetkých obžalovaných, ktorých sa týka výrok v bode I., ale aj v bode II. napadnutého rozsudku) smerujú k okolnosti, že predchádzajúcim rozsudkom ŠTS, sp.zn. BB-4T/48/2013, z 3. decembra 2013 bol obžalovaný [REDAKOVANÉ] podľa § 285 písm. a/ Tr. por. oslobodený spod obžaloby zo skutku, obžalobou právne kvalifikovaného ako zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Tr. zák., ktorý vo vzťahu k jeho osobe zodpovedá skutku v bode I obžaloby v aktuálne prejednávanej veci, ako aj z ďalších trestných činov (okrem iného zo skutku, ktorý zodpovedá vo vzťahu k jeho osobe v prejednávanej veci skutku v bode 10 obžaloby, resp. v bode II. – 6 napadnutého rozsudku), pričom odvolanie prokurátora proti vyššie uvedenému rozsudku (iného senátu než rozhodujúceho v aktuálne prejednávanej veci) ŠTS bolo (iným než aktuálne rozhodujúcim) senátom najvyššieho súdu ako nedôvodne zamietnuté uznesením, sp. zn. 3To 1/2014, z 18. júna 2014. Nie je teda (podľa odvolateľov) možné, aby bolo jednak rozhodnuté, že sa predmetné skutky nestali (nebolo dokázané, že sa stali – v prvom prípade) a jednak rozhodnuté, že sa stali a že ich spáchali konkrétne osoby (v prejednávanej veci).

K tomu je jednak potrebné uviesť, že z hľadiska trestného stíhania sa skutok vždy viaže na osobu obvineného (v konkrétnom konaní), čoho sa týka i prekážka právoplatne rozhodnutej veci podľa § 9 ods. 1 písm. e) Tr. por. (ktorá tu nie je daná). V nastalej situácii ide o samostatne, proti rôznym osobám podané obžaloby, o ktorých (navyše) rozhodovali rôzne senáty ŠTS i jeho nadriadeného (najvyššieho) súdu.

V každej veci je dôkazná situácia posudzovaná samostatne (a môže byť odlišná), každý sudca, resp. senát teda hodnotí dôkazy vo svojej veci nezávisle a autonómne.

V súvislosti s tým, čo bolo uvedené, môže nastať situácia, že niektorý z obžalobou predpokladaných spoločných páchatel'ov toho istého skutku (trestného činu) môže byť odsúdený a iný taký obžalovaný môže byť spod obžaloby oslobodený (bez ohľadu na to, či boli tieto osoby postavené pred súd na základe jednej obžaloby, teda v jednom súdnom konaní alebo na základe dvoch alebo viacerých obžalôb, teda v dvoch alebo viacerých súdnych konaniach). Ku takej situácii pritom došlo aj v prejednávanej veci, a to práve vo vzťahu ku skutku v bode I obžaloby (v definitívnom vyjadrení 10 odsúdených

napadnutým a týmto rozsudkom, plus obžalovaný [REDACTED] na základe dohody o vine a treste, a oproti tomu sedem oslobodených – piati súdom prvého stupňa a dvaja odvolacím súdom).

Možno dodať, že v predchádzajúcej veci išlo o dôvod oslobodenia podľa § 285 písm. a/ Tr. por. (nedokázanie stania sa skutku), išlo však o obžalobu podanú proti jedinému obžalovanému. V prejednáwanej veci boli siedmi obžalovaní spod obžaloby podľa § 285 písm. c/ Tr. por. (nebolo dokázané, že spáchali skutok v bode 1 obžaloby), keďže dôkazná situácia vyvolávala taký záver oproti dokázaniu spáchania tohto činu inými (desiatimi) obžalovanými osobami (v tejto veci podanou obžalobou).

Ide o okolnosti, ktoré sú aj navonok zrejmé, odvolací súd ich však považoval za potrebné zdôrazniť vo vzťahu ku dvom rozhodnutiam (iných senátov) najvyššieho súdu, týkajúcim sa tých istých skutkov (aj keď rôznych obžalovaných).“

Ku konkrétnym odvolacím námietkam sťažovateľa najvyšší súd vo svojom rozhodnutí ďalej uviedol:

„Obžalovaný [REDACTED] namieta, že súd ustálil jeho vinu „výlučne“ na základe výpovedi svedkov [REDACTED]. Už tento výpočet ukazuje, že nejde o jediný a izolovaný dôkaz.

Odvolateľ podáva vlastnú analýzu výpovedí týchto svedkov, pri ktorých poukazuje na časové a vecné okolnosti, ktoré považuje za sporné alebo rozporné, čím tieto výpovede spochybňuje. Poukazuje pritom aj na okolnosti (diskotéka v [REDACTED]) a svedecké výpovede (svedok [REDACTED]), resp. iné dôkazy (zápisník [REDACTED]), ktoré neboli východiskovým bodom pre úvahy súdu k predmetnému skutku.

Poukazuje ďalej na okolnosti, ktoré nie sú z hľadiska znakov spáchania kvalifikovaného trestného činu podstatné a je evidentné, že ani nemožno očakávať presnosť, resp. zhodu výpovedí svedkov pri rozpamätaní sa na sprievodné podrobnosti (namietané odpovede na otázky týkajúce sa interiéru vozidla obžalovaného [REDACTED] okolnosť, či obžalovaný [REDACTED] v roku 2008 priviezol drogy na tom motorovom vozidle, ktoré nadobudol až v roku 2008 alebo v inom vozidle tohto typu, alebo či pri miešaní drogy pred jej ďalším predajom boli vždy súčasne prítomní [REDACTED] (tieto aspekty hodnotenia svedeckých výpovedí sú generálne komentované v predchádzajúcej časti odôvodnenia, týkajúce sa skutku v bode I.).

Súvislosti vykonaných dôkazov a priebehu skutkového deja, ustáleného v napadnutom rozsudku sú vo vzťahu k právne relevantným okolnostiam v odôvodnení napadnutého rozsudku (s čiastočnou výnimkou jeho záverov týkajúcou sa obžalovaného Kráľku) dostatočne prezentované a vysvetlené. To sa, pokiaľ ide o obžalovaného [REDAKOVANÉ] týka i jeho postavenia v reťazci distribúcie omamných a psychotropných látok, zodpovedajúcich zaradeniu na vyššiu úroveň (druhý stupeň riadenia) v rámci spoločenstva „[REDAKOVANÉ] Z toho vyplýva i smerovanie finančných tokov (predajná cena drogy a vybraté poplatky od dilerov) finálne cez jeho osobu k obžalovanému [REDAKOVANÉ] (s územným obmedzením od roku 2009).

Neobstojí námietka, že nebolo dokázané, kedy a kde naposledy menovaný schválil drogové aktivity, ktorým sa sám ani nevenoval. Pozícia [REDAKOVANÉ] zastrešovala trestnú činnosť predovšetkým riešením personálnych otázok pri rozdelení regiónov, zabezpečením kontaktov na štátne orgány a v konečnom dôsledku, finálnym vyberaním „dani“ z nelegálneho príjmu nižších zložiek (bez čoho by činnosť skupiny i [REDAKOVANÉ] postavenie v nej stratilo materiálny základ, ktorý sa v týchto súvislostiach javí ako dominantný).

K namietanej otázke svedkov, ktorí boli zároveň páchatelmi dotknutej alebo súvisiacej trestnej činnosti a boli voči nim použité príslušné procesné postupy (označovaných ako „kajúcnici“) sa toto odôvodnenie opäť koncepčne vyjadrilo v predchádzajúcej časti, týkajúcej sa bodu I. V nadväznosti na to, v bode II.-9 považuje najvyšší súd závery ŠTS za výsledok hodnotenia dôkazov, ktorý je reálny a v odvolacom konaní nebol spochybnený. Oproti tomu verzia obhajoby o púhej (policajnej) fikcii činnosti spoločenstva „[REDAKOVANÉ] v oblasti predaja narkotík, resp. verzia o páchaní trestnej činnosti len inými osobami okrem obžalovaných, je evidentne účelová.

Rovnako v predchádzajúcej časti tohto odôvodnenia, týkajúcej sa bodu II.-5 (obžalovaný [REDAKOVANÉ] je objasnená namietaná otázka (tvrdenej) závislosti odsúdenia za predmetný drogový delikt na fyzickom zaistení konkrétnej omamnej alebo psychotropnej látky, zistení jej pôvodu a ustálenia osôb konečných užívateľov, a to vo vzťahu k podstate tejto otázky a osobitne vo vzťahu k možnému kvalifikačnému momentu rozsahu činnosti ako okolnosti, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby (tu rovnako nebola dotknutá

okolnosť uplatnená). Na príslušnú pasáž odôvodnenia tu odvolací súd odkazuje, nakoľko je rovnako použiteľná aj v dôkazných súvislostiach tohto bodu.

K ďalšej namietanej otázke – psychostimulačné účinky látky metamfetamín a kokain boli z hľadiska legálnej definície § 130 ods. 5 Tr. zák. objasnené znaleckým posudkom.

Čo sa týka kvalifikácie spáchania činu páchatelom ako členom nebezpečného zoskupenia (§ 172 ods. 4 písm. b/ Tr. zák.), táto okolnosť jasne vyplýva z konštrukcie skutkovej vety bodu II.-9 v jej náveti, čo sa vzťahuje (okrem obžalovaného [REDAKOVANÉ] aj na obžalovaného [REDAKOVANÉ].»

Ústavný súd v prvom rade upriamuje pozornosť na právnu úpravu týkajúcu sa najvyšším súdom spomenutých „benefitov“ poskytovaných obvinenému za zákonom stanovených podmienok, a to výmenou za jeho pomoc pri objasňovaní špecifikovaných druhov trestnej činnosti.

Podľa § 205 ods. 1 Trestného poriadku ak by vznesenie obvinenia podstatne sťažilo objasnenie korupcie, trestného činu založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny alebo zločinu spáchaného organizovanou skupinou alebo zločineckou skupinou, trestného činu úkladnej vraždy alebo trestných činov terorizmu alebo zistenie páchatel'a tohto trestného činu, môže policajt s predchádzajúcim súhlasom prokurátora na nevyhnutnú dobu dočasne odložiť vznesenie obvinenia pre taký trestný čin, alebo pre iný trestný čin osobe, ktorá sa významnou mierou podieľa na objasnení niektorého z týchto trestných činov alebo na zistení páchatel'a. Dočasne odložiť vznesenie obvinenia sa nesmie voči organizátorovi, návodcovi alebo objednávateľovi trestného činu, na ktorého objasnení sa podieľa.

Podľa § 215 ods. 3 Trestného poriadku prokurátor môže zastaviť trestné stíhanie proti obvinenému, ktorý sa významnou mierou podieľal na objasnení korupcie, trestného činu založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny alebo zločinu spáchaného organizovanou skupinou alebo zločineckou skupinou alebo trestných činov terorizmu alebo na zistení alebo usvedčení páchatel'a tohto trestného činu a záujem spoločnosti na objasnení takého trestného činu prevyšuje záujem na trestnom stíhaní tohto obvineného pre taký trestný čin alebo pre iný trestný čin; zastaviť trestné stíhanie nie je možné voči organizátorovi, návodcovi alebo objednávateľovi trestného činu, na ktorého objasnení sa podieľal.

Podľa ustanovenia § 218 ods. 1 Trestného poriadku prokurátor môže podmienene zastaviť trestné stíhanie obvineného, ktorý sa významnou mierou podieľal na objasnení korupcie, trestného činu založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny alebo zločinu činu spáchaného organizovanou skupinou alebo zločineckou skupinou alebo trestných činov terorizmu, alebo na zistení alebo usvedčení páchatel'a tohto trestného činu a záujem spoločnosti na objasnení takého trestného činu prevyšuje záujem na trestnom stíhaní obvineného pre taký trestný čin alebo pre iný trestný čin; podmienene zastaviť trestné stíhanie sa nesmie voči organizátorovi, návodcovi alebo objednávateľovi trestného činu, na ktorého objasnení sa podieľal.

Podľa § 228 ods. 3 Trestného poriadku policajt s predchádzajúcim súhlasom prokurátora môže prerušiť trestné stíhanie, ak sa obvinený významnou mierou podieľal na objasnení korupcie, trestného činu založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny alebo zločinu spáchaného organizovanou skupinou alebo zločineckou skupinou, trestného činu úkladnej vraždy alebo trestných činov terorizmu alebo na zistení alebo usvedčení páchatel'a tohto trestného činu, a to pre taký trestný čin alebo pre iný trestný čin; prerušiť trestné stíhanie sa nesmie voči organizátorovi, návodcovi alebo objednávateľovi trestného činu, na ktorého objasnení sa podieľal.

Zo znenia samotnej zákonnej úpravy vyplýva, že zákonodarca v záujme postihnutia závažných foriem trestnej činnosti, u ktorej je jej objasňovanie, takpovediac zvonku, veľmi sťažené, v niektorých prípadoch takmer nemožné (napr. zistenie štruktúry zločineckej skupiny) stanovil ako legitímny cieľ záujem spoločnosti na vyšetrení takejto trestnej činnosti, pričom tento povýšil nad záujem potrestať jedného z jej „menej aktívnych“ aktérov, ktorý orgánom činným v trestnom konaní poskytne pri plnení danej úlohy nezanedbateľnú súčinnosť.

Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) v otázke tzv. korunných svedkov poskytujúcich pomoc pri odhaľovaní trestnej činnosti výmenou za beztrestnosť alebo iné výhody upozornila na potrebu osobitnej obozretnosti pri použití takýchto výpovedí, súčasne však ESLP v tomto kontexte konštatoval, že skutočnosť použitia výpovede podozrivého, ktorý bol zbavený obvinenia, nie je ešte sama osebe dôvodom pre vyslovenie porušenia práva na spravodlivé súdne konanie (pozri rozhodnutie ESLP vo veci Atanasov proti Bulharsku, z 3. marca 2009, č. 20309/02), a to dokonca ani

v takých prípadoch, keď je odsúdenie páchatel'a založené v určujúcej miere práve na výpovedi takéhoto svedka (pozri napr. rozhodnutia ESLP vo veciach Cornelis proti Holandsku, z 25. mája 2004, č. 994/03; Lorseé proti Holandsku, z 27. januára 2004, č. 44484/98; Verhoek proti Holandsku, z 27. januára 2004, č. 54445/00). V záujme zaistenia spravodlivosti konania je však prirodzenou požiadavkou, adresovanou konajúcemu súdu, dôkladná analýza vierohodnosti týchto výpovedí.

Je teda zrejmé, že postup orgánov činných v trestnom konaní a následne konajúcich súdov, ktoré využili zákonodarcom ukotvený a teda úplne legálny inštitút spolupracujúceho svedka, nemožno považovať a priori za defektný prvok oslabujúci hodnotu dôkaznej situácie, ku ktorej sa súdy s pomocou takýchto výpovedí dopracovali. Tak ako to vyplýva z judikatúry ESLP, ale koniec koncov aj z relevantných ustanovení Trestného poriadku (zásada náležitého zistenia skutkového stavu a zásada voľného hodnotenia dôkazov) v záujme vylúčenia potenciálneho nebezpečenstva účelových, nepravdivých výpovedí je povinnosťou súdu vykonať dôslednú previerku hodnovernosti a teda kvality takto podaných svedectiev, ktorej prípadné zanedbanie by mohlo signalizovať porušenie garancií spravodlivého procesu.

Z odôvodnenia rozsudku najvyššieho súdu vyplýva, že ustálenie skutkového stavu ako základu pre uznanie viny sťažovateľa (a ostatných spoluobžalovaných), opreli súdy jednak o súbor výpovedí viacerých spolupracujúcich svedkov, pričom boli tieto výpovede súčasne vyhodnocované aj vo vzťahu k celému komplexu relevantných skutočností produkovaných v procese dokazovania v súlade so zásadami náležitého zistenia skutkového stavu a voľného hodnotenia dôkazov podľa ustanovení § 12 ods. 10 a ods. 12 Trestného poriadku. Najvyšší súd tiež prezentoval východiskovú logickú úvahu, ktorú aplikoval v procese voľného hodnotenia výpovedí týchto svedkov, kde poukázal na prirodzený mechanizmus konfrontácie obsahu takejto výpovede s inými relevantnými informáciami získanými v dôkaznom procese, s ktorým svedok musí počítať a ktorý takýmto spôsobom reguluje jeho svedeckú „disciplínu“. V neposlednom rade sa najvyšší súd vysporiadal aj s dôkaznou iniciatívou obhajoby, keď okolnosti, na ktoré sa odvolávala strana obhajoby a ktoré mali byť preukázané ňou navrhovanými dôkazmi, kvalifikoval najvyšší súd ako okrajové, zamerané mimo podstatu skutkov naplňujúcich zákonné znaky trestného činu.

Ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd vo vzťahu k ťažiskovej argumentácii sťažovateľa predstrel vo svojom rozhodnutí veľmi podrobnú interpretáciu právnej úpravy regulujúcej osobitnú dôkaznú kategóriu – svedectvo spolupracujúceho svedka, ktorá plne konvenuje odporúčaniam plynúcim z judikatúry ESLP. V nadväznosti na to najvyšší súd sťažovateľovi vysvetlil ako sa v procese hodnotenia dôkazov s predmetným dôkaznými produktmi vysporiadal, a to aj v kontexte dôkazných návrhov obhajoby.

Ústavný súd má za to, že najvyšším súdom prezentovaná interpretácia má náležitú podobu, logický charakter a predovšetkým nijako nepopiera zmysel a účel aplikovanej právnej úpravy. Odpoveď najvyššieho súdu na vymedzené odvolacie námietky sťažovateľa hodnotí ústavný súd ako vyčerpávajúcu, plne zodpovedajúcu kritériám stanoveným pre kvalitné odôvodnenie rozhodnutí všeobecných súdov judikatúrou ústavného súdu.

Vzhľadom na uvedené považuje ústavný súd sťažnosť v časti označených námietok za zjavne neopodstatnenú.

Sťažovateľ ďalej ústavnému súdu predstrel námietku porušenia svojich označených základných práv spôsobom, keď mala byť v rámci súdneho konania v jeho trestnej veci realizovaná neštandardná forma výsluchu svedka, výsluch prostredníctvom technického zariadenia určeného na prenos zvuku a obrazu, pričom podľa názoru sťažovateľa jednak neboli splnené podmienky pre takúto formu výsluchu a súčasne nebola pri označenom úkone zabezpečená účasť náhradného sudcu v zákonom predpísanom rozsahu.

Najvyšší súd na odvolacie námietky obžalovaných, teda aj sťažovateľa v uvedenom smere reagoval takto:

«Použitie zariadenia na prenos zvuku a obrazu (telemost) pri výsluchu svedka [redacted] na hlavnom pojednávaní, námietka smeruje k nedostatku bezpečnostných alebo iných dôvodov na takýto postup.

Samotná okolnosť, že ide o chráneného svedka, indikuje bezpečnostné riziká, ktoré sú najmä v prípade svedectva o násilnej trestnej činnosti „iným vážnym dôvodom“ – to sa týka kontextu primeraného použitia § 134 ods. 1, v zmysle § 134 ods. 3 Tr. por.

Pri použití § 134 ods. 3 Tr. por. v nadväznosti na ods. 1 tohto ustanovenia sú zohľadniteľné „vážne dôvody“. Takým dôvodom je nepochybne bezpečnostné hľadisko súvisiace s podstatou inštitútu chráneného svedka, a to aj vo vzťahu k účasti na hlavnom

pojednávani, preprave na hlavné pojednávanie a utajeniu miesta pobytu (ako na to obsahovo odkázal ŠTS vo svojom uznesení z 12. septembra 2015).

Výsluch prostredníctvom prenosového zariadenia, procesne garantovaný účasťou náhradného sudcu pri výsluchu spĺňa všetky kritéria bezprostrednosti a nie je prekážkou uplatnenia práv obžalovaných.

To platí aj v prejednávanej veci a spochybňovanie riadneho priebehu výsluchu svedka [REDAKOVANÉ] teda výsluchu bez technickej alebo inej manipulácie, je garantované účasťou náhradného sudcu na výsluchu.

Tejto okolnosti sa týka aj ďalšia odvolacia námietka, a to že náhradný sudca sa nezúčastnil zvyšku hlavného pojednávania.

Tu platí, že ustanovenie § 246 ods. 1 a 2 Tr. por. je potrebné vo vzťahu ku odseku 3 tohto ustanovenia vyložiť z hľadiska účelu dotknutého inštitútu (výsluch ohrozeného svedka, chráneného svedka alebo svedka s utajenou totožnosťou s využitím technického zariadenia na prenos zvuku a obrazu), teda reštriktívne. To znamená, že náhradný sudca sa v takom prípade zúčastní len výsluchu svedka, nie prevyšujúcej časti hlavného pojednávania. V tom je rozdiel oproti účasti náhradného sudcu na hlavnom pojednávaní z dôvodu predpokladu jeho dlhšieho trvania.

Bez ohľadu na uvedené, práva obžalovaných v tejto súvislosti nemôžu a v prejednávanej veci nemohli byť nijako dotknuté, keďže nevznikla potreba nahradiť sudcu (člena senátu) v konaní a pri rozhodovaní. Účasť náhradného sudcu (prítomného pri dotknutom výsluchu) na zvyšku hlavného pojednávania by teda na zložení senátu pri rozhodovaní vo veci (hlasovaní) nič nezmenila ani v zmysle § 246 ods. 2 Trestného poriadku.»

Ústavný súd sa oboznámil s právnou úpravou súdom aplikovanou a interpretovanou:

Podľa § 134 ods. 1 Trestného poriadku svedok, ktorý sa pre svoj vek, chorobu, telesnú alebo duševnú poruchu, alebo z iných vážnych dôvodov nemôže dostaviť na výsluch, môže byť vypočutý pomocou technických zariadení určených na prenos zvuku a obrazu.

Podľa § 134 ods. 3 Trestného poriadku ustanovenie odseku 1 sa primerane použije aj pri výsluchu ohrozeného svedka alebo chráneného svedka, ktorému sa poskytuje pomoc podľa osobitného zákona. Rovnako sa postupuje v prípade, ak taký svedok má byť

vypočúvaný v inej veci alebo pri výsluchu svedka v trestnom konaní o trestných činoch terorizmu.

Podľa § 246 ods. 1 Trestného poriadku ak možno dôvodne predpokladať, že hlavné pojednávanie bude trvať dlhší čas alebo ak sa navrhuje výsluch agenta, ohrozeného svedka, chráneného svedka alebo svedka, ktorého totožnosť je utajená, a ak sa počíta s využitím technických zariadení na prenos zvuku a obrazu, zariadi predseda súdu na návrh predsedu senátu, aby sa na hlavnom pojednávaní zúčastnili jeden alebo dvaja náhradní sudcovia alebo prísediaci.

Podľa § 246 ods. 2 Trestného poriadku náhradný sudca alebo prísediaci má postavenie člena senátu. Hlasovania sa však zúčastní len v tom prípade, ak do konania nastúpil namiesto sudcu alebo prísediaceho, ktorému v ďalšej účasti na hlavnom pojednávaní zabránila nejaká prekážka. Sudca alebo prísediaci, za ktorého nastúpil náhradný sudca alebo prísediaci, sa hlavného pojednávania už ďalej nezúčastňuje.

Podľa § 246 ods. 3 Trestného poriadku ak sa vykonáva výsluch agenta, ohrozeného svedka, chráneného svedka alebo svedka, ktorého totožnosť je utajená s využitím technických zariadení určených na prenos zvuku alebo obrazu mimo pojednávacej siene, zúčastní sa ho náhradný sudca.

Najvyšší súd v odpovedi na odvolacie námietky sťažovateľovi jasne vysvetlil, že už samotné znenie nadväzujúceho ustanovenia § 134 ods. 3 Trestného poriadku indikuje u tzv. chráneného svedka tzv. iný vážny dôvod opodstatňujúci v zmysle ustanovenia § 134 ods. 1 Trestného poriadku možnosť realizácie výsluchu prostredníctvom telemostu. Ďalej tiež poukázal na to, že nadväzujúca právna úprava (inštitút náhradného sudcu) regulujúca uplatnenie tejto formy výsluchu garantuje prostredníctvom prítomnosti náhradného sudcu kritérium bezprostrednosti pre účely zachovania práv obhajoby v plnom rozsahu a že tiež z takto vymedzeného účelu vyplýva povinnosť účasti náhradného sudcu v danom prípade práve na časový úsek výsluchu prostredníctvom telemostu, nie pre celé hlavné pojednávanie.

Ústavný súd má za to, že interpretácia poskytnutá sťažovateľovi zo strany najvyššieho súdu je náležitá, logická a predovšetkým nijako neodporuje zmyslu a účelu aplikovaných inštitútov Trestného poriadku (telemost a náhradný sudca). Ústavný súd tak

nezistil žiadnu možnosť porušenia sťažovateľom označených základných práv, a preto sťažnosť v uvedenej časti posúdil ako zjavne neopodstatnenú.

Sťažovateľ v sťažnosti uplatnil námietky týkajúce sa uloženého trestu prepadnutia majetku. V jednej argumentačnej rovine prezentoval sťažovateľ porušenie svojho základného práva na obhajobu, keďže mu podľa jeho vyjadrenia bola možnosť realizácie obhajoby (proti uvedenému trestu) prostredníctvom kvalifikovaného advokáta fakticky zmarená. V ďalšej rovine sťažovateľ dôvodil nedostatkom skutkových zistení, ako správneho vecného podkladu pre uloženie uvedeného trestu.

Najvyšší súd v odôvodnení svojho rozsudku uviedol, že v odvolaniach, okrem iného, napadli všetci obžalovaní aj samotnú podstatu uloženia trestu prepadnutia majetku z hľadiska podmienok pre takýto postup.

Najvyšší súd v odôvodnení rozsudku v uvedenom smere dôvodil: „*Treba v reakcii na uplatnené odvolacie námietky uviesť (ako to uviedol aj ŠTS) ide o obligatórne uloženie trestu prepadnutia majetku podľa vyššie označeného ustanovenia (§ 58 ods. 3 Tr. zák.), ak bol spáchaný trestný čin uvedený v tomto ustanovení (v tomto prípade § 296 Tr. zák., alebo § 172 ods. 4 Tr. zák.). To bolo relevantné u tých páchatel'ov, ktorí sa takej trestnej činnosti aspoň sčasti dopustili (ich trestná činnosť bola ešte páchaná) od 1. septembra 2011 (vrátane tohto dňa), čo vyplýva zo znenia dotknutých skutkov, teda dotknutá trestná činnosť bola páchaná po nadobudnutí účinnosti zákona č. 262/2011 Z.z., ktorým bolo do Trestného zákona zavedené ustanovenie § 58 ods. 3, v dôsledku čoho bol Trestný zákon v tomto znení použitý na posúdenie trestnej činnosti a ukládanie trestu ako zákon účinný v čase spáchania činu (§ 2 ods. 1 Tr. zák.). Nebolo teda potrebné dokazovať, že ten-ktorý obžalovaný nadobudol majetok aspoň v značnom rozsahu trestnou činnosťou alebo z príjmov z nej pochádzajúcich. Tým je aj daná odpoveď na uplatnené odvolacie námietky v tomto smere.*“

Ústavný súd konštatuje, že je celkom zrejmá neopodstatnenosť námietok sťažovateľa v časti tvrdení o zmarení kvalifikovanej obhajoby. Trest prepadnutia majetku bol sťažovateľovi uložený prvostupňovým rozsudkom špecializovaného súdu, voči ktorému sťažovateľ mohol a aj uplatnil opravný prostriedok umožňujúci sťažovateľovi napadnúť správnosť výroku o uložení predmetného trestu. Najvyšší súd v odôvodnení svojho rozhodnutia na námietky sťažovateľa reflektoval a vysvetlil mu dôvody potvrdzujúce

správnosť uloženého trestu, keď aktuálna právna úprava spojila obligatórne uloženie tohto druhu trest s uznaním viny za špecifikovanú trestnú činnosť, bez nutnosti preukazovania nadobudnutia takto postihnutého majetku trestnou činnosťou odsúdeného. Z uvedeného vyplýva, že sťažovateľovi v jeho trestnej veci, vo vzťahu k uloženému trestu prepadnutia majetku, bolo umožnené v plnej miere uplatniť kvalifikovanú ochranu svojich práv prostredníctvom odvolania, na základe ktorého mu najvyšší súd prostredníctvom interpretácie dotknutej právnej úpravy jasne vysvetlil podmienky pre uloženie tohto trestu v kontexte jeho individuálnej situácie, kde skonštatoval ich splnenie a teda vecnú správnosť uloženého trestu.

Ústavný súd vzhľadom na uvedené kvalifikuje sťažnosť sťažovateľ v danej časti ako zjavne neopodstatnenú.

Sťažovateľ porušenie svojho práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, vidí, tak ako to sám v sťažnosti adresovanej ústavnému súdu prezentoval, v absencii výroku, ktorým sa mal najvyšší súd vysporiadať s uplatneným odvolaním sťažovateľa.

V odôvodnení svojho rozhodnutia najvyšší súd uviedol, že s výnimkou jedného, všetci ostatní obžalovaní, ktorí uplatnili proti rozsudku odvolanie „*výslovne alebo v kontexte znenia svojich odvolaní napadli rozsudok vo všetkých výrokoch, ktoré vyzneli v ich neprospech a aj vo vzťahu ku konaniu, ktoré rozsudku predchádzalo*“.

Podľa vyjadrenia najvyššieho súdu v odvolaniach, okrem iného, napadli všetci obžalovaní neprimeranosť uloženého trestu odňatia slobody, pričom z obsahu namietaného rozsudku najvyššieho súdu vyplýva, že vo vzťahu k osobe sťažovateľa najvyšší súd jeho odvolaniu v časti vyhovel, keďže mu trest odňatia slobody uložený prvostupňovým súdom vo výmere 23 rokov svojím rozhodnutím zmiernil na výmeru 21 rokov.

Najvyšší súd k aplikácii ustanovenia § 319 Trestného poriadku uviedol:

„Odvolací súd podľa § 319 Tr. Por. zamietne odvolanie, ak je v celom rozsahu nedôvodné. Pri čiastočnej dôvodnosti odvolania zruší dôvodne napadnutú časť (výrok alebo výroky) rozsudku a nedôvodne napadnutý výrok ponechá nedotknutý; vždy však zruší výrokom o vine podložené výroky v prípade uvedenom v § 321 ods. 2 veta druhá a ods. 3 Tr. por. (ex lege).

Ak odvolací súd ponechá odvolaním nedôvodne napadnutú časť rozsudku nedotknutú, pretože na základe tohto , čiastočne aj dôvodného odvolania, alebo na základe odvolaním vyvolaného zákonného prieskumu (§ 317 ods. 2 Tr. por.), zrušil inú časť napadnutého rozsudku, má nevyhovenie odvolaniu, vo vzťahu ku odvolacím súdom nedotknutej časti napadnutého rozsudku, právne účinky zamietnutia odvolania (§ 319 Tr. por.). Od toho sa potom odvíja právoplatnosť výroku rozsudku, napadnutého neúspešnou časťou odvolania, a to podľa ustanovenia § 183 ods. 1 písm. b) bod 3. Tr. por., ktoré je na tento účel potrebné vyložiť extenzívne.“

Ako vyplýva z uvedených skutočností u sťažovateľa nešlo o situáciu nedôvodnosti odvolania v celom rozsahu, keď odvolací súd postupuje v zmysle ustanovenia § 319 Trestného poriadku a celé odvolanie ako nedôvodné výrokom zamietne. V prípade sťažovateľa bola odvolacím súdom zistená čiastočná dôvodnosť odvolania, a to v časti namietanej neprimeranosti uloženého trestu odňatia slobody, keď bol najvyšším súdom výrok o treste prvostupňového rozsudku týkajúci sa osoby sťažovateľa zrušený a nahradený vlastným výrokom. Následne postupoval najvyšší súd v intenciách prezentovanej interpretácie, a teda vo vzťahu k zostávajúcej nedôvodne napadnutej časti rozsudku neformuloval osobitný výrok o zamietnutí danej časti odvolania, pretože, tak ako to najvyšší súd v odôvodnení rozsudku uviedol: „*má nevyhovenie odvolaniu, vo vzťahu ku odvolacím súdom nedotknutej časti napadnutého rozsudku, právne účinky zamietnutia odvolania*“.

Ústavný súd konštatuje, že postup najvyššieho súdu voči ktorého smerujú popísané námietky sťažovateľa obsiahnuté v sťažnosti, sa opieral o aplikáciu zákonného ustanovenia, ktorej predchádzala zrozumiteľná interpretácia, v rámci ktorej konajúci súd sťažovateľovi náležite vysvetlil akým spôsobom sa vysporiadal s ním uplatneným odvolaním v kontexte jeho individuálnej situácie.

Ústavný súd vzhľadom na uvedené námietky sťažovateľa v označenej časti posúdil ako zjavne neopodstatnené.

Pokiaľ ide o námietku sťažovateľa o porušení tzv. obžalovacej zásady pri prejednávaní jeho trestnej veci zistil ústavný súd na základe preskúmania obsahu odvolania, že ju sťažovateľ do argumentácie podaného odvolania nezahrnul.

Ústavný súd na tomto mieste pripomína, že z princípu subsidiarity (v zmysle čl. 127 ods. 1 ústavy a § 49 zákona o ústavnom súde) limitujúceho vzťah ústavného súdu ku všeobecným súdom okrem iného vyplýva, že v prípade konania pred všeobecnými súdmi musí sťažovateľ ochranu svojich základných práv a slobôd vrátane argumentácie s tým spojenej uplatniť najskôr v tomto konaní a až následne v konaní pred ústavným súdom. Pokiaľ sťažovateľ v rámci ochrany svojich základných práv a slobôd uplatní v konaní pred ústavným súdom argumentáciu, ktorú mohol predniesť, avšak nepredniesol v konaní pred všeobecnými súdmi, ústavný súd na jej posúdenie nemá právomoc (III. ÚS 90/03, III. ÚS 135/03).

S odkazom na túto ustálenú judikatúru, odmietol ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v označenej časti pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

Vzhľadom na všetky uvedené čiastkové závery ústavný súd sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol, tak ako to vyplýva z výrokovej časti tohto rozhodnutia, pričom už bolo bez právneho dôvodu bližšie sa zaoberať ostatnými návrhmi sťažovateľa (t. j. žiadosťou o zrušenie namietaného rozsudku najvyššieho súdu, vrátenie veci na ďalšie konanie a priznanie požadovaného finančného zadosťučinenia, ako aj úhrady trov právneho zastúpenia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. októbra 2016